

Федеральная служба государственной статистики Российской Федерации. – Режим доступа : www.gks.ru/bgd/regl/b11_106/Main.htm.

3. **Кабузан В. М.** Русские в мире. Динамика численности и расселения (1719–1989). Формирование этнических и политических границ русского народа / В. М. Кабузан – СПб. : БЛИЦ, 1996. – 352 с.

4. **Компоненты** изменения общей численности населения // Федеральная служба государственной статистики Российской Федерации – Режим доступа : www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat/rosstatsite/main/population/demography/#.

5. **Международная** миграция // Федеральная служба государственной статистики Российской Федерации. – Режим доступа : www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat/rosstatsite/main/population/demography/#.

6. **Мониторинг** реализации государственной программы по оказанию содействия добровольному переселению соотечественников, проживающих за рубежом, на территориях вселения субъектов Российской Федерации за 2011 год // Федеральная миграционная служба Российской Федерации. – Режим доступа : www.fms.gov.ru/programs/fmsuds/official_info.

7. **Мониторинг** реализации государственной программы по оказанию содействия добровольному переселению соотечественников, проживающих за рубежом, на территориях вселения субъектов Российской Федерации во втором квартале 2012 года // Федеральная миграционная служба Российской Федерации. – Режим доступа : www.fms.gov.ru/programs/fmsuds/official_info.

8. **Овдін О. В.** Міграційна політика Казахстану: досвід для України / О. В. Овдін // Публічне адміністрування: теорія та практика : електрон. зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 2 (4). – Режим доступу : www.dridu.dp.ua/zbirnik/2010-02/index.html.

9. **О мерах** по оказанию содействия добровольному переселению в Российскую Федерацию соотечественников, проживающих за рубежом : указ Президента РФ от 22 июня 2006 г. № 637 // Федеральная миграционная служба Российской Федерации. – Режим доступа : www.fms.gov.ru/programs/fmsuds/official_info.

10. **Памятка** соотечественнику, желающему принять участие в Государственной программе по оказанию содействия добровольному переселению в Российскую Федерацию соотечественников, проживающих за рубежом. – М. : Т-ПРИНТ, 2011. – 34 с.

11. **Путин В. В.** Строительство справедливости. Социальная политика для России / В. В. Путин // Российская газета. – Режим доступа : www.rg.ru/2012/02/13/putin-statya.html.

12. **Численность** населения России // Федеральная служба государственной статистики Российской Федерации. – Режим доступа : www.gks.ru/free_doc/new_site/population/demo/demo11.htm.

13. **Щербакова Е.** Миграционный прирост населения России за 2011 год по новым правилам учета составил 320 тысяч человек, а по прежним – 107 / Е. Щербакова // Демоскоп Weekly. – Режим доступа : www.demoscope.ru/weekly/2012/0501/barom01.php.

Надійшла до редколегії 25.09.12

УДК 35.072.3::004.658.2

Сергій КАНДЗЮБА

*Національна академія державного управління
при Президентові України*

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

Анатолій ДУХОНЧЕНКО

Дніпропетровська обласна державна адміністрація

СТВОРЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ ОБМІНУ ІНФОРМАЦІЄЮ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ СОЦІАЛЬНОЮ СФЕРОЮ В УКРАЇНІ

Досліджується створення інтегрованої системи обміну інформацією в соціальній сфері. Аналізується досвід використання CALS-технологій, накопленний у промисловості. Пропонується проектувати інтегровану систему обміну інформацією в структурі електронного урядування як PDM-систему.

Ключові слова: електронний уряд, обмін інформацією, CALS-технології, інформаційна система, розподілена база даних, PDM-система.

Сергей Кандзюба, Анатолий Духонченко. Создание интегрированной системы обмена информацией в государственном управлении социальной сферой в Украине

Исследуется создание интегрированной системы обмена информацией в социальной сфере. Анализируется опыт использования CALS-технологий, накопленный в промышленности. Предлагается проектировать интегрированную систему обмена информацией в структуре электронного управления как PDM-систему.

Ключевые слова: электронное правительство, обмен информацией, CALS-технологии, информационная система, распределенная база данных, PDM-система.

Sergii Kandziuba, Anatolii Duhonchenko. Creation of an integrated system of data exchange in state administration of social sphere in Ukraine

Creation of an integrated system of social data exchange is investigated. Accumulated experience in usage of CALS-technologies in industry is analyzed. It is offered to design an integrated system of data exchange in the structure of e-government as a PDM-system.

Key words: e-government, data exchange, CALS-technologies, information system, distributed database, PDM-system.

Питання інтеграції державних інформаційних систем на основі відкритих міжнародних стандартів і створення відповідної інфраструктури відіграють ключову роль у реалізації концепції «електронного уряду». В Україні робляться важливі кроки в цьому напрямі. Розроблена Програма економічних реформ в Україні на 2010 – 2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [1]. У програмі констатується безпосередня залежність забезпечення ефективності управління системою соціальної підтримки від створення єдиної бази даних одержувачів усіх видів соціальної підтримки, єдиного інформаційного середовища для органів праці й соціального захисту населення, Пенсійного

© Кандзюба С. П., Духонченко А. А., 2012

фонду України, Державної податкової адміністрації, Міністерства внутрішніх справ України, органів реєстрації актів громадянського стану. Указ Президента України «Про внесення змін до Указів Президента України від 6 квітня 2011 р. № 389 та від 8 квітня 2011 р. № 446» і Постанови Кабінету Міністрів України «Про запровадження електронної соціальної картки» та «Про затвердження Державної цільової соціальної програми подолання та запобігання бідності на період до 2015 року» спрямовані на реалізацію положень програми [5 – 7]. Це означає, що створення інтегрованої системи обміну інформацією в державному управлінні соціальною сферою (ICOI) є важливим науковим і практичним завданням.

Основним інструментарієм, застосовуваним у цій статті, є розподілені бази даних і CALS-технології (CALS - continuous acquisition and life cycle support – безперервний розвиток і підтримка життєвого циклу; український аналог – ППВ – інформаційна підтримка життєвого циклу виробів). Класичною з цієї теми стала книга Кріса Дейта «Уведення в системи баз даних», яка є фундаментальним введенням у теорію баз даних, у тому числі розподілених баз даних [2]. Томас Конноллі і Каролін Бегг наводять основні концепції створення баз даних. У своїй роботі «Бази даних. Проектування, реалізація і супроводження. Теорія і практика» вони розглядають сучасні розподілені, об'єктно-орієнтовані та об'єктно-реляційні системи управління базами даних [3]. Зведенням наукових знань у сфері CALS авіаційно-космічного машинобудування є «Російська енциклопедія CALS. Авіаційно-космічне машинобудування». Більше ніж 100 відомих учених, фахівців, керівників науково-дослідних інститутів, конструкторських бюро, підприємств і організацій авіакосмічної індустрії, державних технічних університетів в ініціативному порядку 2,5 роки працювали над цією енциклопедією [8]. У роботі І. П. Норенкова, П. К. Кузьміка «Інформаційна підтримка наукомістких виробів (CALS-технології)» викладені основи CALS-технологій. Наведені методи подання, обміну та управління даними про виріб [4].

Метою реформи системи соціальної підтримки є розширення охоплення соціальною підтримкою незаможних верств населення за умови раціонального використання бюджетних коштів. Одним із завдань, спрямованих на досягнення цієї мети, є підвищення ефективності управлінських рішень у системі соціальної підтримки населення. У свою чергу, одним із важливих кроків вирішення вказаного завдання є створення єдиного інформаційного середовища в соціальній сфері. Вирішенню цієї проблеми і присвячується ця стаття.

Метою статті є розробка рекомендацій щодо архітектури і функціональності інтегрованої системи обміну інформацією в соціальній сфері як складової електронного урядування на основі нагромадженого в промисловості досвіду використання CALS-технологій.

Інтегрована система обміну інформацією в соціальній сфері створюється з метою об'єднання розрізаних систем Міністерства

соціальної політики України (Мінсоцполітики) та інших органів, що здійснюють соціальний захист, для обміну інформацією та роботи з даними, які використовуються для виконання завдань держави щодо забезпечення незахищених категорій громадян України різними видами адресної допомоги, пільгами та послугами за рахунок бюджетних коштів.

Інформаційний обмін між соціальною сферою та інформаційними ресурсами реєстрації підприємств, організацій та установ, обліку обсягів оплати праці за технологією соціальної картки, обов'язкового державного страхування та іншими інформаційними ресурсами відкриває широкі можливості щодо створення автоматизованої системи підготовки для прийняття ефективних управлінських рішень у сфері контролю дотримання показників державних соціальних стандартів та нормативів, а також управління показниками ринку праці в кожному населеному пункті, районі, регіоні та державі загалом. Інтегрована система обміну інформацією в соціальній сфері призначена:

- для створення та збереження єдиної бази даних про ідентифікаційні реквізити осіб, щодо яких здійснюється соціальний захист (ІС «Фізичні особи»), в яку увійдуть дані розрізаних на сьогодні інформаційних систем Мінсоцполітики та інших органів у соціальній сфері (перш за все фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування);

- вилучення дублікатів невідповідних даних у різних системах соціальної сфери;

- застосування єдиної ідентифікації фізичних та юридичних осіб для інтегрованих систем соціальної сфери;

- забезпечення можливості пошуку даних відповідно до єдиної ідентифікації інтегрованих систем соціальної сфери;

- обміну даними між інтегрованими системами Мінсоцполітики та інших органів соціальної сфери.

Основними установами, що здійснюють соціальний захист в Україні, є Мінсоцполітики, фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування: Пенсійний фонд України, Фонд соціального захисту інвалідів, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України з тимчасової втрати працездатності, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, Фонд для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення, Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

На сьогоднішній день між Мінсоцполітики та іншими організаціями та відомствами, включаючи фонди соціального захисту населення, організовано декілька каналів обміну інформацією. Як приклад наведемо операції обміну інформацією, які здійснюються в межах інформаційно-аналітичної системи соціального захисту населення України (ІАС СЗН):

- щомісячне завантаження даних від Пенсійного фонду України про суми пенсій;

– щомісячна ручна вибірка та завантаження даних від органів реєстрації актів громадянського стану щодо списків померлих, народжених, інших даних та змін з актів громадянського стану;

– завантаження та поновлення даних з паперових довідок щодо технічних характеристик житла та зареєстрованого проживання громадян, у тому числі в складі сім'ї заявників адресної допомоги, житлових субсидій та громадян, які мають право на пільги;

– обмін даними за запитами з організаціями-надавачами житлово-комунальних послуг щодо споживання їх громадянами;

– обмін даними за запитами, у тому числі з Державної податкової адміністрації щодо доходів громадян;

– завантаження та поновлення даних з паперових довідок щодо доходів кожного члена сім'ї для розрахунку середнього доходу членів сім'ї на одну особу з метою прийняття рішення щодо призначень усіх різновидів державної підтримки заявнику;

– завантаження та поновлення даних з довідок щодо володіння кожним членом сім'ї нерухомістю (Бюро технічної інвентаризації), земельними паями (Державним земельним кадастром) та транспортними засобами (АІС «Номерний знак» МВС України) для прийняття рішення про призначення всіх різновидів державної підтримки заявнику;

– щомісячний обмін даними з відділеннями зв'язку щодо виплат різних видів адресної допомоги, компенсаційних виплат та інформації про несплату коштів;

– обмін даними у вигляді паперових довідок з Централізованим банком даних з проблем інвалідності та Медико-соціальною (експертною) комісією для реєстрації даних про інвалідів, умови і характер їх праці, визначення медичних показань для забезпечення їх автомобілями, іншими засобами пересування, протезування та реабілітації, а також для забезпечення інвалідів санаторно-курортними путівками;

– обмін даними з відділеннями Фонду зайнятості здійснюється за допомогою паперових довідок і залежить від достовірності довідок про склад сім'ї заявника допомоги;

– обмін даними з Єдиним державним автоматизованим реєстром громадян, які мають право на пільги, здійснюється за паперовими довідками;

– формування відповідей на запити від органів влади.

Основними бар'єрами в міжвідомчій інтеграції процесів, систем і послуг є не лише технічні проблеми, але й юридичні, політичні, організаційні та процедурні. Тому жорстке нав'язування єдиної технології, упровадження рішень за вказівкою зверху завжди зазнають опору відомств і органів влади регіонального й місцевого рівнів.

Єдиний спосіб вирішення цих проблем у реальних умовах роботи держави – застосування федеративного підходу, коли відомства й регіони продовжують використовувати власні технологічні рішення, а також

підключаються до єдиної інфраструктури, що забезпечує інформаційний обмін між відомчими системами в погодженому форматі. Цей підхід забезпечує швидку реалізацію загальних для керівництва відповідного рівня процесів без необхідності окремим відомствам відмовлятися від своїх наявних систем і змінювати їх на нові, що розробляються централізовано. Це також зменшує вимоги, які висуваються до державних службовців і ІТ-спеціалістів з погляду обов'язкового розуміння в деталях загальної картини всіх державних інформаційних систем для реалізації нових сервісів в електронній формі.

Для вирішення завдання створення єдиної інфраструктури, що забезпечує інформаційний обмін між відомчими системами, розглянемо досвід розв'язання подібного завдання у промисловості.

Одним із важливих напрямів, що виник сьогодні в інформатизації промисловості, є використання виробничих інформаційних систем – CALS-технологій, які забезпечують інформаційну підтримку життєвого циклу виробів (конструювання, технологічне проектування, виробництво, експлуатація, утилізація). CALS-технології – це сучасний напрям розвитку інформаційного забезпечення виробничих і бізнес-процесів, спрямований на створення єдиного інформаційного простору, основу якого становлять віддалені розподілені бази даних. У базах даних містяться відомості про виробу, виробниче середовище, ресурси та процеси підприємства, що забезпечують коректність, актуальність, збереження й доступність даних тим суб'єктам виробничо-господарської діяльності, що беруть участь у життєвому циклі виробу, яким це необхідно й дозволено. Під час створення на підприємстві єдиного інформаційного простору повинен реалізовуватися головний принцип CALS: інформація, що одного дня виникла на якому-небудь етапі виробничого процесу, зберігається та стає доступною всім учасникам цього або інших етапів відповідно до прав користування цією наявною в них інформацією.

Як впливає з концепції CALS-технології, інформаційні системи, що розробляються на підприємствах, і бази даних мають бути розрахованими на велику кількість користувачів. Принципи розробки розрахованих на велику кількість користувачів баз даних полягають у дотриманні двох обов'язкових умов: системного підходу і стандартизації. Системний підхід до розробки інформаційної системи означає, що така система розглядається як складена з певної безлічі взаємопов'язаних і взаємодіючих між собою елементів. Під час проектування інформаційної системи необхідно враховувати інтереси всіх потенційних користувачів системи та використовувати модульний принцип розробки й упровадження.

Принцип обліку інтересів усіх потенційних користувачів системи визначає такий порядок розробки баз даних:

1. Встановити, яким фахівцям і в яких підрозділах підприємства необхідна інформація про конкретний інформаційний об'єкт.
2. Встановити ознаки опису об'єктів різними користувачами.

3. Встановити загальний склад ознак об'єктів одного класу.

Модульний принцип розробки й упровадження баз даних означає, що будь-яка система повинна розроблятися у вигляді окремих взаємопов'язаних модулів (підсистем), які можуть упроваджуватися у виробництво окремо, тобто до остаточної розробки всієї системи.

Стандартизація розробки інформаційних систем, урахуваючи їх багатокористувацький характер, включає такі аспекти: інформаційний, програмний і апаратний.

Шлях реалізації концепції CALS міститься в стратегії CALS, що передбачає створення єдиного інформаційного простору і єдиного інформаційного робочого середовища для всіх учасників життєвого циклу виробу, у тому числі експлуатувальних організацій. Єдиний інформаційний простір повинен мати такі властивості: уся інформація повинна бути подана в електронному вигляді, охоплювати всю інформацію, зібрану про виріб, бути єдиним джерелом даних про виріб, будуватися лише на основі міжнародних, державних і галузевих інформаційних стандартів. Основними перевагами єдиного інформаційного простору є: забезпечення цілісності, актуальності та безпеки даних; мінімальні перетворення під час переходу між етапами життєвого циклу; доступність змін даних відразу всім учасникам життєвого циклу виробу; підвищення швидкості пошуку даних і полегшення доступу до них порівняно з паперовою документацією; можливість використання різних інформаційних технологій та інформаційних систем для роботи з даними; можливість організації доступу до даних географічно віддалених учасників життєвого циклу виробу.

Серед CALS-технологій інтеграції даних про виріб ключовою є технологія управління даними про виріб (PDM – Product Data Management). PDM-технологія призначена для управління всіма даними про виріб та інформаційними процесами життєвого циклу виробу, що створюють і використовують ці дані. Дані про виріб є всією інформацією, створеною про виріб протягом його життєвого циклу, причому ця інформація вже має бути подана в електронному вигляді. Дані про виріб включають: склад і структуру виробу, геометричні дані, креслення, плани проектування та виробництва, специфікації, нормативні документи, програми для верстатів з числовим програмним керуванням, результати аналізу, кореспонденцію, дані про партії виробу й окремі екземпляри виробу тощо.

Під час вирішення глобального завдання CALS-технологій – підвищення ефективності управління інформацією про виріб – роль PDM-технології і її основне завдання полягають у тому, аби зробити інформаційні процеси максимально прозорими й керованими. Основним методом, вживаним для цього, є підвищення доступності даних для всіх учасників життєвого циклу виробу, що вимагає інтеграції всіх даних про виріб у логічно єдину інформаційну модель. Існує багато завдань,

які можна вирішити за рахунок застосування PDM-технології, серед яких можна виділити найбільш поширені:

- створення єдиного інформаційного простору для всіх учасників життєвого циклу виробу;
- автоматизація управління конфігурацією виробу;
- побудова системи якості продукції згідно з міжнародними стандартами якості серії ISO 9000;
- створення електронного архіву креслень та іншої технічної документації (найбільш простий спосіб застосування PDM-технології).

Для реалізації PDM-технології існують спеціалізовані програмні засоби, що називаються PDM-системами. PDM-системи, тобто системи управління даними про виріб, є новим поколінням комп'ютерних засобів для управління всіма пов'язаними з виробом даними та інформаційними процесами життєвого циклу. На відміну від автоматизованої системи управління підприємством, що управляє інформацією про ресурси підприємства, PDM-системи спрямовані саме на управління інформацією про продукт підприємства. Серед завдань PDM-системи можна виділити два основних: PDM-система як робоче середовище користувача та PDM-система як засіб інтеграції даних упродовж усього життєвого циклу виробу.

PDM-система повинна бути єдиним інформаційним робочим середовищем будь-якого співробітника підприємства. Це означає, що співробітник підприємства в процесі своєї роботи повинен постійно перебувати в PDM-системі, а система, у свою чергу, забезпечувати абсолютно всі потреби співробітника, починаючи від перегляду специфікації вузла й закінчуючи зміною твердотілої моделі деталі або затвердженням зміненої деталі начальником. У тих випадках, коли це необхідно, PDM-системі повинні допомагати інші системи для обробки даних (наприклад, CAD, CAM, CAE), самостійно визначаючи, яке саме зовнішнє застосування необхідно запуснути для обробки тієї або іншої інформації.

Користувачами PDM-системи є всі співробітники всіх підприємств-учасників життєвого циклу виробу: конструктори, технологи, нормувальники, економісти, працівники технічного архіву, співробітники, що працюють в інших предметних галузях: збут, маркетинг, постачання, ціноутворення, фінанси, сервіс, експлуатація тощо. Головним завданням PDM-системи як єдиного інформаційного робочого середовища користувача є надання відповідному співробітнику потрібної йому інформації в потрібний час у зручній формі (відповідно до прав доступу).

Сьогодні найбільш відомі такі PDM-системи: ENOVIA і SmarTeam (Dessault Systems), Teamcenter (Unigraphics Solutions), Windchill (PTC), mySAP PLM (SAP), BAANPDM (BAAN) і російські системи Лоцман:plm (Аскон), PDM StepSuite (НПО «Прикладна логістика»), Party Plus (Люція Софт). Основні розробники системи автоматизованого проектування в машинобудуванні вважають за доцільне пропонувати PDM-системи як комплексні системи, які можуть включати різний набір модулів.

Аналізуючи можливості CALS-технологій, можна зробити висновок про їх застосовність до вирішення завдання створення інтегрованої системи обміну інформацією в соціальній сфері. При цьому перехід від промисловості до соціальної сфери може бути здійснений за допомогою таких відповідностей: інформації про виріб відповідатиме інформація про осіб, щодо яких здійснюється соціальний захист; PDM-система є інтегрованою системою обміну інформацією в соціальній сфері.

Подальше застосування стратегії CALS дозволяє спроектувати архітектуру і сформулювати основні принципи функціонування ICOI. ICOI повинна створюватися як ієрархічна трирівнева система (центральний, регіональний та місцевий рівні), інформаційною основою якої є розподілена однорідна база даних. ICOI містить дані про всіх осіб в Україні, щодо яких здійснюється соціальний захист. На центральному рівні формується еталонна база даних, що містить дані про всіх вказаних вище осіб в Україні. На регіональному рівні створюються регіональні бази даних, кожна з яких є фрагментом центральної бази даних і зберігає дані про всіх осіб, що проживають на території даного регіону (області), а також забезпечує автоматизоване посилення та доступ до інформації на тих осіб, які отримують зарплату (основну або за сумісництвом), соціальні виплати та пільги в інших регіонах України. На місцевому рівні створюються місцеві бази даних, кожна з яких є фрагментом відповідної регіональної бази і зберігає дані про всіх осіб, що проживають у конкретному місті, міському або сільському районі, а також забезпечує автоматизоване посилення та доступ до інформації на тих осіб, які отримують зарплату (основну або за сумісництвом), соціальні виплати та пільги в інших районах області та України.

Кожен сервер баз даних, що входить в ICOI, і всі відомчі сервери, призначені для взаємодії з ICOI, повинні мати свою IP-адресу в мережі Інтернет. Це дозволить серверу ICOI обмінюватися інформацією зі всіма відомчими серверами відповідного рівня. Інформація, потрапивши у відомчий сервер, поширюється далі локальною мережею відомства за допомогою наявних там програмних засобів. Така архітектура ICOI дозволяє реалізувати будь-які сценарії інформаційної взаємодії різних відомств у соціальній сфері.

Стратегія CALS дозволяє сформулювати основні принципи функціонування ICOI. Вимоги до системи:

- обмін інформацією між організаціями, задіяними в організації ринку праці та соціальному захисті населення, здійснюється на основі уніфікованих механізмів;
- весь обмін здійснюється в межах ICOI;
- основна деталізована інформація нагромаджується, обробляється та зберігається у відомчих інформаційних системах, тобто дублювання даних мінімізується;
- робота ICOI здійснюється з використанням узгодженої

нормативно-довідкової інформації, основних реєстрів (наприклад, реєстру страхувальників, уніфікованих довідників, що надаються органами статистики та іншими установами);

– підтримується історія змін ідентифікаційних даних фізичних осіб на центральному рівні;

– обмін інформацією здійснюється з використанням засобів криптографічного захисту інформації.

ICOI повинна забезпечувати виконання таких основних завдань:

1. Телекомунікаційний доступ. Підключення інформаційних систем різних організацій, установ соціальної сфери здійснюється засобами телекомунікаційних мереж на центральному рівні.

2. Авторизація та захист інформації. Авторизація під час здійснення інформаційного обміну між ICOISS та іншими інформаційними системами здійснюється на основі каталогу зареєстрованих користувачів та інформаційних систем. Необхідно забезпечити криптографічний захист інформації з використанням шифрування, електронного цифрового підпису. Засоби криптографічного захисту повинні надаватись одним з Акредитованих центрів сертифікації ключів.

3. Уніфікований обмін даними, який забезпечує:

- облік форматів пакетів даних, що циркулюють у системі, їх контроль під час надходження пакетів до ICOI;
- необхідні вхідні та вихідні перетворення даних (за необхідності);
- формування та виконання завдань на транзитну пересилку запитів чи інформаційних пакетів;
- протоколювання подій;
- моніторинг та управління.

Проведені дослідження дозволяють зробити такі висновки. Досвід застосування CALS-технологій, нагромаджений у промисловості, може бути використаний у державному управлінні соціальною сферою України. Інтегрована система обміну інформацією в соціальній сфері, як складова електронного урядування, може бути спроектована як PDM-система.

У подальших дослідженнях у даному напрямі доцільно більш детально опрацювати архітектуру та функціональні можливості інтегрованої системи обміну інформацією в соціальній сфері, що сприятиме вирішенню прикладних проблем розвитку електронного урядування в Україні.

Список використаних джерел

1. **Заможне** суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава. Програма економічних реформ на 2010 – 2014 роки. Комітет з економічних реформ при Президентові України. – Режим доступу : www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf.
2. **Дейт К. Дж.** Введение в системы баз данных : пер. с англ. / К. Дж. Дейт. – 8-е изд. – М. : Вильямс, 2008. – 1328 с.
3. **Коннолли Т.** Базы данных. Проектирование, реализация и

сопровождение. Теория и практика : пер. с англ. / Томас Коннолли, Каролин Бегг. – 3-е изд. - М. : Вильямс, 2003. – 1440 с.

4. **Норенков И. П.** Информационная поддержка наукоемких изделий (CALS-технологии) / И. П. Норенков, П. К. Кузьмик. – М. : Изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана, 2002. – 320 с.

5. **Про внесення змін до Указів Президента України від 6 квітня 2011 року № 389 та від 8 квітня 2011 року № 446 : Указ Президента України від 26 груд. 2011 р. № 1183/2011.** – Режим доступу : zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1183/2011.

6. **Про запровадження** електронної соціальної картки : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовт. 2010 р. № 947. – Режим доступу : zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=947-2010-%EF.

7. **Про затвердження** Державної цільової соціальної програми подолання та запобігання бідності на період до 2015 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 31 серп. 2011 р. № 1057. – Режим доступу : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1057-2011-%D0%BF.

8. **Российская** энциклопедия CALS. Авиационно-космическое машиностроение / под ред. А. Г. Братухина. – М. : ОАО НИЦ АСК, 2008. – 608 с.

Надійшла до редколегії 06.06.12

УДК 35

Ольга КОПИТЬКО

Національна академія державного управління
при Президентіві України

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПІДХОДІВ ДО СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Досліджуються методологічні основи сучасних європейських підходів до стратегічного планування та можливості їх застосування під час вирішення актуальних проблем управління розвитком територій в Україні. Обґрунтовуються переваги застосування проектно-орієнтованого управління до розробки та реалізації програм і стратегій територіального розвитку.

Ключові слова: публічне управління, стратегічний розвиток територій, програми, проекти, управління проектами.

Ольга Копитько. Методологические основы европейских подходов к стратегическому планированию регионального развития

Исследуются методологические основы современных европейских подходов к стратегическому планированию и возможности их применения при решении актуальных проблем управления развитием территорий в Украине. Обосновываются преимущества применения проектно-ориентированного управления к разработке и реализации программ и стратегий территориального развития.

© Копитько О. О., 2012

Ключевые слова: публичное управление, стратегическое развитие территорий, программы, проекты, управление проектами.

Olga Kopytko. Methodological foundations of the European approaches to strategic planning of regional development

Methodological foundations of modern European approaches to strategic planning and possibility of their application at the management actual problems decision for strategic development of territories in Ukraine are investigated. Advantages of project-oriented management application for working out and realization of programs and strategy of territorial development are proved.

Key words: public administration, strategic development of territories, programs, projects, project management.

Керівні принципи політики європейського співтовариства зі співробітництва в цілях розвитку полягають у такому:

– відповідальність країн, що розвиваються, за власні процеси розвитку;

– підвищення уваги до соціальних аспектів зростання й розвитку, включаючи надання пріоритетності проблемі скорочення бідності й потребам незахищених груп населення (включаючи дітей, жінок та інвалідів);

– більш сильний акцент на «результатах».

Ключовим фактором для розробки ефективної політики співробітництва в цілях розвитку та її успішного виконання при цьому є якість діалогу з країнами-партнерами (представниками уряду та громадянського суспільства). Партнерство, відповідальність цільових груп за процеси розвитку, а також укріплення інституційного та адміністративного потенціалу для ефективного управління реформами наразі є ключовими принципами, які широко застосовуються всіма донорами. Політика розвитку Європейської комісії (ЄК) як найважливіші виділяє два питання:

1. Роль громадянського суспільства. Тісна співпраця з громадянським суспільством та сприяння його розвитку забезпечують умови для залучення малозабезпечених верств населення до використання благ економічного зростання, а також допомагають укріпити демократичні засади суспільства. Таким чином, ЄК продовжить співпрацю з широким колом представників громадянського суспільства, включаючи групи й організації із захисту прав людини, жіночі асоціації, органи захисту дітей, природоохоронні рухи, організації фермерів, профспілки, асоціації споживачів, а також інші структури, що сприяють розвитку (такі як навчальні та дослідні заклади).

2. Узгодження. Необхідна модернізація та узгодження донорських процедур з метою зменшення значного адміністративного тягаря, який може у зв'язку з цим лягти на плечі країн-партнерів. Використання специфічних донорських процедур може призвести до значних транзакційних видатків, це суперечить принципу збільшення відповідальності партнерів за розробку документації, прийняття рішень та управління проектами.